

فضای مجازی

صعود سقوط
CYBERSPACE
PROMOTION OR DECADENCE

محمد رضا حبیبی

عنوان و نام پدیدآور	سرشناسه
ویراستار قاسم نصیرزاده	فضای مجازی، سقوط یا صعود/ گردآوری محمدرضا حبیبی
۱۴۰۳.	ق: خادم الرضا
۲۰۸ ص.	مشخصات نشر
۹۷۸-۶۰۰-۲۰۶-۲۱۵۴	مشخصات ظاهری
فیبا	شابک
فضای مجازی، سقوط یا صعود	وضعیت فهرست نویسی
فضای مجازی	پادداشت
Cyberspace	موضوع
فضای مجازی -- چنبه‌های اجتماعی	
Cyberspace -- Social aspects	
جرائم کامپیوتري	
Computer crimes	
شناسه افزوده	نمسیرزاده، قاسم، ۱۴۰۴.
رده بندی گذخوه	HMA۸۱
رده بندی دیوی	۲۰۲/۴۸۳۳
شماره کتابشناسی ملی	۹۶۸۹۱۴۲
اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیبا	

فضای مجازی سقوط

CYBERSPACE PROMOTION ORGANIZATION

محمد مولزه

ناشر: انتشارات خادم الرضا

ویراستار: قاسم نصیرزاده

لیتوگراف: صیام اسکنر ■ جاپ: کامران محقق: براته

نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۴۰۳ ■ شمارگان: ۲۰۰ نسخه

برای اطلاع از قیمت به سایت انتشارات خادم الرضا

www.khademolreza.com

150000

شابک: ۴ - ۲۱۵ - ۲۰۶ - ۶۰۰ - ۹۷۸

تمام حقوق محفوظ است.

ارتباط با ما:

فکر خیلان سفایری (جهان)، کوچه ۷۸، بلاک ۳۷۱۹۵ - ۱۱۱۹

صندوق پستی

- ۰۲۰ - ۳۷۷۷۵۱۹۵ - ۳۷۷۷۲۱۹۲
- ۰۱۲ ۷۷۶ ۱۲۰ - ۰۱۲ ۷۵۱ ۳۶۸۹

@khademolreza

صفحه اینستاگرام

فروشگاه مجله
با استثنای خرد مخصوصات و پیراهن مندو از تخلف و زرمه

@khademolrezaa

کاظل سروش

سامانه پیامک
۳۰۰۰ ۱۹۱۹۶ - ۱۱۲

لیگ اخراج رسانی اخرين ثغرات و تره هاي تصر

SMS

هدیه در پادشاه مهاتمن با رسال عدد

نخست مطالب

فصل اول

تعریف و تاریخچه رسانه‌های نوین (فضای مجازی) ۲۱

۱۵	سخن ناشر
۱۸	مقدمه
۲۳	تعریف رسانه
۲۴	انواع رسانه‌های نوین (فضای مجازی)
۲۴	ماهواره
۲۶	تاریخچه ماهواره در ایران
۲۷	اینترنت
۲۸	آماری از کاربران اینترنت (در جهان)
۳۰	تاریخچه اینترنت در ایران
۳۲	شبکه‌های اجتماعی

۳۳.....	آماری از کاربران شبکه های اجتماعی (در جهان)
۳۶	تاریخچه شبکه های اجتماعی در ایران
۳۷.....	چرا عضو شبکه های اجتماعی می شویم؟
۳۸	نوجویی و هیجان خواهی
۳۹.....	میل به محبوبیت و خودشیفتگی
۴۰.....	حفظ ارتباط با دیگران در عین تنها بی
۴۱.....	میل برای فرار از محرك های تنش آور
۴۰	اضطراب اجتماعی
۴۰	ایجاد سمع پیشرفت و غور

فصل دوم

فرصت های فضای مجازی برای جامعه و خانواده / ۴۱

۴۳	فرصت های اقتصادی
۴۳	کسب و کار اینترنتی
۴۴	مزایای کسب و کار اینترنتی
۴۴	کم هزینه بودن
۴۴	کاهش قیمت محصول
۴۴	محدو دیت جغرافیایی نداشتن
۴۵	محدو دیت زمانی نداشتن
۴۵	سرعت قابل ملاحظه
۴۵	سفارشی سازی
۴۶	جلوگیری از اتلاف وقت و کاهش تردد های بی مورد
۴۶	تسهیل در امر خرید
۴۶	دیگر مزایای خرید اینترنتی

فهرست مطالب

ایجاد فرصت‌های تجاری جدید برای صنایع و بنگاه‌های بازرگانی.....	۴۷
دسترسی سریع به اطلاعات	۴۷
از بین رفتن حضور واسطه	۴۷
کاهش هزینه‌های تبلیغات کالا به ویژه در سطح بین الملل	۴۸
فرصت‌های آموزشی	۴۸
آموزش از طریق فضای مجازی	۴۹
ارائه قالب‌های متنوع آموزشی	۵۰
ایجاد تعامل و تسهیل ارتباط	۵۱
ظهور خلاقیت و افزایش آگاهی	۵۱
بررسی و شناخت دیدکده‌های خانگون	۵۲
فرصت‌های فرهنگی	۵۳
ارتقای دانش و آگاهی	۵۳
تبلیغ و ترویج دین	۵۴
اطلاع‌رسانی و انتشار مفاهیم اسلامی	۵۴
آشنایی با نظرهای دیگر مکاتب	۵۴
فرصت‌های اجتماعی	۵۴
کانونی برای هم‌دردی، تعامل و حمایت خانوادگی و اجتماعی	۵۵
محبظی برای تفریح، سرگرمی و فراغت	۵۵
شكل‌گیری و تقویت خرد جمعی	۵۵
فرصت‌های سیاسی	۵۶
ایجاد انگیزه و جلب مشارکت عمومی	۵۷
فرصت‌های روحی و روانی	۵۸
گسترش توانایی‌های فردی	۵۸
بروز خلاقیت.....	۵۸

۵۸ افزایش اعتماد به نفس

فصل سو

آسیب‌های فضای مجازی برای جامعه و خانواده / ۵۹

۶۱	آسیب‌های اقتصادی
۶۱	افزایش هزینه‌های کاذب خانواده، جامعه و کشور
۶۲	از بین بردن فرصت‌های شغلی بزرگ برای جوانان ایرانی
۶۳	خروج ارز
۶۳	ایجاد همش مناسب برای تخلفات اقتصادی
۶۴	آسیب‌های فردی
۶۵	تأثیر بر سبک زندگانی بر فرهنگ ایرانی - اسلامی
۶۵	تبديل ناهنجارها به هنجارها بالعكس
۶۷	افزایش توقعات بین زوجین و افراد خانه
۶۷	زلزل مرجعیت ارزش‌های فرهنگی
۶۷	ایجاد جریان‌های فرهنگی علیه نظام
۶۸	تضعیف باورهای دینی با انتشار شباهات
۶۸	کاهش علاقه به مراسمات مذهبی
۶۹	در آمیختن حق و باطل (مغالطات)
۷۰	تقویت روحیه فمنیستی و هجمه علیه حجاب
۷۳	زلزل مرجعیت هویت ملی
۷۴	تغییر ذاته به نفع فرهنگ بیگانه
۷۴	زیر سؤال بردن متولیان فرهنگ
۷۵	ایجاد هجمه علیه مراکز فرهنگی
۷۵	سیاه‌نمایی علیه اوضاع فرهنگی کشور

فهرست مطالب

آسیب‌های اجتماعی.....	76
تضعیف نهاد خانواده و صلنه ارحام.....	76
طلاق.....	76
بی‌هویتی و بحران هویت	78
سایت‌های همسریابی غیر مجاز	78
تجاوز و خشونت جنسی.....	79
بدجوابی و حیازدایی	80
ترویج کالاهای غربی	82
ترویج نمادها و فرهنگ منحط غربی.....	83
جرأت و جسارت ارتکاب جنایات خاطر ناشناخته بودن در محیط	83
آسیب‌های سیاسی.....	83
تحولات سیاسی.....	84
انتشار مطالبات قومی و منطقه‌ای و افزایش تحریک پدیدهای آشوبی	84
ایجاد گروه‌های فشار و ذی نفوذ مجازی	85
انتقال مستقیم اندیشه‌ها و دیدگاه‌های جریان معاند به داخل	85
آسیب‌های امنیتی.....	85
داخل کشور.....	85
خارج کشور.....	86
آسیب‌های جسمانی.....	88
خستگی چشم	89
اضطراب سلامتی/ فاجعه سازی از درد	89
سردرد	89
سردردهای تنفسی	90
سردردهای مزمن روزانه	90

۹۰	سردردهای استرسی
۹۰	اختلالات دست
۹۱	ضعف قوای جسمانی و کوتاه شدن عمر
۹۱	آسیب‌های روحی و روانی
۹۱	افسردگی
۹۲	خشم اینترنتی
۹۳	اعتیاد اینترنتی
۹۴	اختلال خواب
۹۵	دور از معنویت
۹۶	کم رنگشانی محبت عاطفی

فصل چهارم

داستان‌های واقعی از عقیق‌دانه مجازی / ۹۷

۹۹	داستان عاقبت دوستی و عشق‌های اینترنتی
۱۰۱	داستان تهدید و اخاذی
۱۰۲	داستان اتهامات غیر اخلاقی
۱۰۳	داستان تماشای ماهواره عامل طلاق زوج جوان
۱۰۵	داستان انتشار تصاویر خانوادگی در شبکه‌های اجتماعی

فصل پنجم

اخلاق، حقوق و جرایم در فضای مجازی / ۱۰۷

۱۰۹	اصول اخلاق در فضای مجازی
۱۱۳	حقوق مخاطب در فضای مجازی
۱۱۴	حق حفظ اطلاعات و داده‌ها

فهرست مطالب

۱۱۵.....	حق امنیت مبادلات مالی
۱۱۶.....	حق مؤلف و انتشار محتوا
۱۱۶.....	حق احترام به حقوق انسانی
۱۱۷.....	حق حفظ حریم خصوصی
۱۱۷.....	جرائم فضای مجازی و مجازات‌های آن
۱۱۸.....	نگاهی به دسته‌بندی جرائم رایانه‌ای
۱۱۸.....	دسته‌بندی جرائم اینترنتی بر اساس محتوا
۱۱۸.....	جرائم علیه اشخاص
۱۱۹.....	جرائم علیه اموال
۱۱۹.....	جرائم علیه دولت‌ها
۱۱۹.....	محتوای جرائم رایانه‌ای
۱۱۹.....	محتوای علیه عفت و اخلاق
۱۲۰.....	محتوای مقدسات اسلام
۱۲۰.....	محتوای امنیت و آسایش عمومی
۱۲۱.....	محتوای مقامات و نهادهای دولتی
۱۲۱.....	محتوای ارتکاب جرائم رایانه‌ای
۱۲۲.....	امور سمعی و بصری و مالکیت معنوی
۱۲۲.....	محتوای دعوت کننده به جرم
۱۲۳.....	جرائم علیه محرمانگی داده‌ها و سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی
۱۲۳.....	دسترسی غیر مجاز
۱۲۳.....	شنود غیر مجاز
۱۲۴.....	جاسوسی رایانه‌ای
۱۲۵.....	جعل رایانه‌ای
۱۲۶.....	تخرب و اخلال در داده‌ها یا سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی

۱۲۷	سرقت و کلاهبرداری مرتبط با رایانه
۱۲۸	جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی
۱۳۰	هتک حیثیت و نشر اکاذیب
۱۳۱	مسئولیت کیفری اشخاص
۱۳۵	سایر جرائم

فصل ششم

راهکارهای عمومی کاهش آسیب‌های فضای مجازی / ۱۳۷

۱۳۹	افزایش آگاهی
۱۴۰	آشنایی با سلواد
۱۴۱	تعویت ارتباط خانواده‌ها و مان تکیه‌گاه روانی
۱۴۱	مدیریت زمان و رژیم رسانه‌ای
۱۴۲	تعویت مسئولیت‌پذیری
۱۴۳	تعویت مهارت نه گفتن
۱۴۴	تکریم شخصیت و عزت بخشی به افراد
۱۴۵	هدفمندی در زندگی
۱۴۶	ترویج سبک زندگی اسلامی در فضای مجازی

فصل هفتم

سبک زندگی، آسیب‌ها و راهکارها با رویکرد اسلامی / ۱۴۷

۱۴۹	تعريف سبک زندگی و اهمیت آن
۱۴۹	سبک زندگی چیست؟
۱۵۱	سبک زندگی اسلامی چگونه است؟
۱۵۳	رویکرد اسلام

فهرست مطالب

۱۵۴	آسیب‌های رسانه‌ای در رویکرد اسلام
۱۵۵	گسترش فساد جنسی و ابتذال اخلاقی
۱۵۷	دین‌زدایی
۱۵۹	پیشگیری از آسیب‌ها با رویکرد اسلامی
۱۶۱	تریبیت دینی - اسلامی
۱۶۲	تریبیت نوع دوستانه
۱۶۳	تریبیت علمی و خلاق
۱۶۴	ارضای میل به هیجان‌جویی
۱۶۴	توجه به اوقات فراغت و گروه دوستان
۱۶۵	پرورش هویت دینی

فصل هشتم

سود رسانه‌ای و مؤلفه‌های آن با رویکرد اسلامی

۱۶۹	اهداف سود رسانه‌ای در اسلام
۱۷۰	ارتقای سود و آگاهی
۱۷۲	تعالی و پیشرفت جامعه
۱۷۳	تریبیت اسلامی
۱۷۴	اصول سود رسانه‌ای اسلامی
۱۷۹	مؤلفه‌های بنیادین سود رسانه‌ای در رویکرد اسلامی
۱۸۰	حقیقت‌گرایی
۱۸۱	تقوا
۱۸۲	بصیرت
۱۸۴	دشمن‌شناسی
۱۸۵	عناصر سود رسانه‌ای در رویکرد اسلامی

۱۸۵	لزوم تحقیق درباره درستی اخبار و اطلاعات
۱۸۶	عدم انتشار اخبار رسانه‌های جبهه باطل
۱۸۷	پیروی از عقل، منطق و استدلال
۱۸۸	پیروی نکردن کورکورانه از اعتبار شخصیت‌ها
۱۸۹	دوری از مصاديق فعل حرام در مصرف رسانه
۱۹۰	نگاه نکردن به تصویر نامحرم از طریق رسانه
۱۹۱	عدم استفاده از رسانه‌های گمراه گننده
۱۹۱	عدم استماع موسیقی حرام و غنا
۱۹۲	حافظ حقوق معنوی در رسانه
۱۹۳	لزوم یادکاری و تکامل به احکام رسانه‌ای
۱۹۴	برخی از راهکارهای ملائمه‌روانی مقابله با تهدیدهای فضای مجازی
۱۹۵	اعطای بینش و اصلاح نکنیں دل مورد مرگ و بزخ و قیامت و تجسم اعمال
۱۹۶	معرفت افزایی درباره امام زمان <small>علی‌الله‌اش</small> و اهداف ایشان
۲۰۱	منابع و مأخذ

حسن ناشر

فضای مجازی یا پهنه انگاری و به عبارت دیگر، معظم انقلاب «رایانه سپهر»^(۱) یکی از پدیده‌های بارز دوران مدرن، به سرعت و بسیاری از اجزای اساسی زندگی روزمره ماتبدیل شده است. این فضا از ابزارهای ارتباطی مبتنی بر اینترنت و فناوری اطلاعات بهره می‌برد.

فضای مجازی به طور کلی به هر محیط مبتنی بر اینترنت که برای کاربران امکانات تعاملی و ارتباطی فراهم می‌کند، اطلاق می‌شود. این اصطلاح در دهه‌های اخیر برای اشاره به وب‌سایت‌ها، شبکه‌های اجتماعی، انجمان‌های آنلاین، بازی‌های ویدئویی آنلاین، و سایر اپلیکیشن‌ها و سرویس‌های مبتنی بر اینترنت استفاده می‌شود. فرایند شکل‌گیری فضای مجازی با ظهور اینترنت در دهه ۱۹۶۰ آغاز شد و از آن زمان تاکنون، فضای مجازی به سرعت رشد کرده و به یکی از مهم‌ترین محیط‌های فرهنگی،

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار با شاعران، ۱۴۰۳/۷/۶. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای KHAMENEI.IR

اجتماعی و اقتصادی جامعه تبدیل شده است.

فضای مجازی به افراد امکان ارتباط با دیگران در هر زمان و مکانی که دسترسی به اینترنت دارند را می‌دهد. از طرف دیگر، فضای مجازی به عنوان یک محیط چند بعدی و تعاملی، امکانات گسترده‌ای برای انتقال دانش، تجارت، تفریح و ارتباطات فراهم می‌آورد. فضای مجازی گسترده جهانی است که شبکه‌های گوناگون رایانه‌ای در اندازه‌های متعدد و حتی رایانه‌های شخصی را، با استفاده از سخت افزارها و نرم افزارهای گوناگون و با قراردادهای ارتباطی به یک دیگر وصل می‌کند.

لازم است لذت نکته را یاد آور شویم که فضای مجازی برخلاف ظاهر نام‌گذاری شده این حققتاً مجازی نیست، بلکه با توجه به آثار و پیامدهای آن یک دنیای حقیقی است. رهبر معظم انقلاب در توجه داشتن نسبت به این موضوع مهم فرموده‌اند:

«یکی از خصوصیات ممتاز این امروز، آماده بودن وسایل رساندن پیام است؛ همین فضای مجازی... که اسمش فضای مجازی است در حالی که واقعاً فضای حقیقی است؛ یعنی این فضادرون زندگی بسیاری از مردم حضور دارد. همین فضای مجازی یک ابزار است؛ یک ابزار بسیار کارآمد برای اینکه شما بتوانید پیامتان را به اقصی نقاط دنیا برسانید، به گوش همه برسانید. این [امکان] دیروز نبود، امروز هست.»^(۱)

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار با طلاب حوزه‌های علمیه استان تهران، ۱۳۹۶/۶/۶، برگفته از پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای .KHAMENEI.IR

انتشارات خادم الرضا علیه السلام در راستای تحقق بخشیدن به موضوع «جهاد تبیین» که بر اساس نظریه حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای به معنای روشنگری از روی کار علمی و تحقیقی، به منظور مقابله با دشمن و سوسسه‌های دشمن است؛ بر خود لازم می‌داند برای ترویج و تبیین معارف دینی، فرهنگی، اجتماعی، علمی و... از هیچ کوششی دریغ نکند. بر همین اساس کوشید تا برای آشنایی عموم مخاطبین جامعه، این اثر مفید را که به تبیین مزايا و معایب فضای مجازی یا رایانه سپهر و موضوعات مرتبط با آن پرداخته است به چاپ برساند. امید که مورد رضایت خداوند متعال قرار گرفته باشد.

مدیر انتشارات خادم الرضا علیه السلام
محمد جواد حیدرزاده

مقدمه

لَذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛

ما يه خير و محب و بلند مرتبه است آن (خدایی) که
فرمانروایی به سر برخی راست و او بر هر چیزی تواناست.

رسانه های نوین «فضای مجازی» نسل جدیدی از فضای روابط اجتماعی هستند که با اینکه عمر خیلی زیادی ندارند، توانسته اند به خوبی در زندگی مردم جا باز کنند. مردم بسیاری در سینین مختلف و از گروه های اجتماعی متفاوت در فضای مجازی کنار هم آمده اند و از فاصله های بسیار دور در دنیای واقعی، از این طریق با هم ارتباط برقرار می کنند.

اگر چه این فضا تأثیرات مثبت فردی و اجتماعی زیادی بر افراد گذاشته «صعود»، اما آسیب هایی هم به همراه دارد «سقوط» که می توان در خانواده به راحتی آن را مشاهده کرد. این تأثیرات منفی در برخی موارد، کارکرد خانواده را مختل کرده و باعث شده تا خانواده ها دیگر روابطی گرم و صمیمانه با هم

نداشته باشند.

وقتی همه سرگرم فضای مجازی هستند در واقع مهم‌ترین عنصر تعامل و گفت‌وگو در خانواده از بین رفته و فرزندان هر روز از خانواده فاصله می‌گیرند و غرق در این فضا می‌شوند و آسیب‌های اینترنتی بیشتری به آن‌ها وارد می‌شود. آسیب‌های این فضا حتی زندگی زوج‌های جوان را هم با خطرات زیادی چون خیانت و طلاق روپرور کرده است.

از طرف دیگر این تأثیرات باعث شده تا سبک زندگی، ارزش‌ها و حتی باورهای جامعه نیز با تغییرات زیادی روپرور شود. اگر چه حذف کامل اینترنت و دور شدن از فضای مجازی کار سختی است، اما آگاهی افراد، درخصوص فضای مجازی و مسلط آن‌ها با شیوه‌های استفاده امن از اینترنت و خدمات متنوع آن، از خانواده‌ها در کنترل مخاطرات تهدید کننده حمایت می‌کند.

به همین دلیل در این کتاب سعی شده تا ضمن بررسی نقاط قوت «صعود» و نقاط ضعف «سقوط» فضای مجازی، راهکارهایی نیز ارائه گردد. این راهکارها هم به شیوه عمومی و هم به شیوه اسلامی و با تکیه بر آیات نورانی قرآن و روایات اهل بیت علیهم السلام بیان گردیده است تا کاربران فضای مجازی را به دقت در رفتارها و عملکردهایشان در این فضا وارد و در نتیجه خط مشی زندگی اسلامی را در این محدوده مشخص می‌کند.

لازم به ذکر است، این کتاب در هشت فصل تدوین شده است:

در فصل اول: ضمن تعریف رسانه‌های نوین «فضای مجازی»، به بیان آمارهای کاربران جهان و دلایل استفاده کاربران از شبکه‌های اجتماعی پرداخته شده است.

در فصل دوم: به تشریح «فرصت‌های فضای مجازی» در ابعاد مختلف اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و... پرداخته شده است.

در فصل سوم: به تشریح «آسیب‌های فضای مجازی» در ابعاد مختلف اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و... پرداخته شده است.

در فصل چهارم: داستان‌هایی از «آسیب‌های واقعی فضای مجازی» در زندگی افراد جامعه، مطرح شده است.

در فصل پنجم: مطالبی پیرامون «اصول اخلاق و شناخت جرایم اینترنتی و مجازات‌های آن» بیان شده است.

در فصل ششم: «راهکارهای عمومی کاهش آسیب‌های فضای مجازی» بیان شده است.

در فصل هفتم: به موضوع «سبک زندگی و آسیب‌های فضای مجازی در رویکرد اسلامی» و همچنین راهکارهای کاهش آسیب‌ها، با رویکرد اسلامی پرداخته شده است.

در فصل هشتم: به موضوع «سود رسانه‌ای و مؤلفه‌های آن» و همچنین راهکارهای قرآنی و روایی کاهش آسیب‌های فضای مجازی پرداخته شده است.

در پایان امیدواریم، این تلاش مورد قبول خداوند متعال و اهل بیت علیهم السلام واقع شده و از منظر فرهیختگان، نخبگان و پژوهشگران کشور مثمر ثمر باشد.

خدایا! آنچه رضای تو در آن است ما را بر آن موفق و مؤید بدار.

کردآورنده / محمدرضا حبیبی